

Dea Loher HRY

Adam Geist

Medea z Manhattanu

Manhattan Medea

Nevina

Unschuld

Posledný oheň

Das letzte Feuer

Zlodeji

Diebe

Preložili

Alexandra Andreasová

a Michal Hvorecký

DEA LOHER

Victor Scoradet

Cítiš to od samého začiatku. Niečo zlé, veľmi zlé, niečo - no, nedá sa tomu slovu vyhnúť: niečo *tragické* s určitou príde. Nevieš povedať čo, nevieš povedať kedy, nevieš povedať komu a, napokon, ani prečo. Niet však pochyb o tom, i napriek neškodne znejúcim úvodným slovám hry, že katastrofa je na spadnutie, a neexistuje nič, čo by ju mohlo odvrátiť.

V hre *Fremdes Haus* (*Cudzí dom*, 1995) aj v prípade, že preskočíte prológ (nádherný macedónsky príbeh!), cítite zvláštnu hrozbu už v počiatočných replikách postáv. Na rozdiel od obyvateľov veľkého mesta na Západe tu nik nepredvádza politicky korektný úsmev. Cudzinec sa pýta na cestu:

Iane: *Hľadám -*

Nelli: *Tu?*

Iane: *Hľadám -*

Nelli: *Tu nikto nehľadá nič. Aspoň nie v tomto okolí.*

Iane: *Hľadám Rista Mihajlova.*

Tento typ dialógu môžeme vidieť v thrilleri, vo westerne alebo v horore. Podobnú štruktúru dialógu objavíme o niekoľko rokov neskôr, na začiatku hry *Adam Geist* (1998). Už sám názov je hororový a v anglickej verzii pôsobí ešte strašidelnejšie - cítili by ste sa v pohode, keby ste sa bavili s človekom, ktorý sa volá Adam Duch? (*Geist*). Jeho zjav straší dokonca aj jeho tetu. Príčinou však nie je meno, ale jeho samotná prítomnosť, ktorá v nej vyvoláva pocit viny. Možno práve preto dvakrát preruší jeho pokus položiť otázku začínajúcu sa slovom *prečo*. Veď už samotné otázky začínajúce sa slovom *prečo* sú dostatočne strašidelné. Ak ich navyše položí hrdina menom Adam Geist, slovo **PREČO** sa už javí ako hrozba.

Medea z Manhattanu (*Manhattan Medea*, 1999) sa začína strážcom v obrannom postoji. „Ja si len robím svoju robotu, pani.“ To vám stačí, aby ste si uvedomili, že žena, ktorej tú vetu adresuje, je preňho dostatočne odstrašujúca. Cítite to, hoci o Médei nemusíte vedieť vôbec nič.

V úplne prvej scéne hry *Nevina* (*Unschuld*, 2003) spoznáваме dvoch emigrantov, Fadula a Elisia, diskutujúcich na pobreží. Nie je to obyčajný dialóg. Vlastne nám v ňom opisujú, čo presne v daný mo-

ADAM GEIST

„Žiaden anjel,
ale ani zabijak“

John Updike, *Rabbit at Rest*

Preklad

Alexandra Andreasová

1. Uctievačka slnka

Dom rodiny Geistových. Adamova matka, Róza Geistová leží mŕtva na posteli. Vedľa postele horia smútočné sviece. Adam, Strýko, Teta, jeden z bratrancov.

ADAM Prečo -

TETA To z toho slnka. Lebo musela večne vysedávať na slnku.

ADAM Prečo -

TETA Tomu sa potom nedá vyhnúť. Nikoho nepočúvala.

ADAM Prečo ste mi nič nepovedali.

Mlčanie.

ADAM Zabudli ste na mňa. Zabudli ste, že som tu ešte aj ja.

1. BRATRANEC Celú ju nafúklo; kožu už nemala hnedú od opaľovania, ako kedysi, ale skoro čiernu; hrče veľké sťa päst, vredy, uzlovité zdureniny jej bujnili pod kožou, ovíjali sa okolo celého tela, až vyzeralo, akoby bolo zakrútené do rybárskej siete. Stačilo trošičku pritlačiť, a už vrieskala od bolesti.

ADAM Prečo mi to nikto nepovedal.

TETA Čo chceš ešte počuť, Adam. Nebol to pekný pohľad.

ADAM A aj keby smrdela a nikto sa jej ani len dotknúť nemohol, lebo i nežná ruka by jej pripadala neznesiteľná - bola to moja matka -

STRÝKO Adam, dobre sa o ňu starali. A mala to rýchlo za sebou; sotva šesť týždňov.

ADAM Pre vás bola vždy, akoby mala mor. Malomocenstvo. Preto ste mi nič nepovedali. Pre vás som z toho istého mäsa. Čo sa ho človek ani dotknúť nemôže, lebo by sa hneď nakazil - háved' -

STRÝKO No len nebuď nespravodlivý, Adam. So mnou nemáš čo takto hovoriť.

TETA Ja ho chápem. Veď vidíš, ako ho to bolí. Urobila som všetko, to mi môžeš veriť, Adam, a sotva ešte niečo cítila. Dokonca som sa kvôli nej naučila pichať morfium; spočiatku som sa musela premáhať, ale človek si postupne zvykne a už sa potom nemusí tak strašne ovládať. - Najprv som si to nacvičovala na krvavých pomarančoch, osem, deväť kíľ pomarančov som na nácvik spotrebovala. Tie boli potom také dorichtované, že sa z nich už nedala vytlačiť ani len čerstvá šťava na raňajky. Lenže ja to neberiem ako stratu, v takýchto veciach človek nesmie byť malicherný, ale musí si dovoliť istú dôkladnosť.

STRÝKO Anna!

TETA Veď to chce vedieť. Chce to vedieť celkom presne. Veď hovorí, že na to má právo. Čo je napokon pravda.

STRÝKO Koniec koncov, je to temer niečo úžasné, na to by sme mali pomyslieť. Ba možno by som povedal, milosť.

1. BRATRANEC Že na ňu Pánboh zoslal rakovinu kože -

TETA A ušetril ju mentálneho utrpenia, ako sa hovorí; ktorého by sa asi každý obával najviac.

ADAM Keby som ešte raz s ňou mohol hovoriť. Veď ani nevedela, že som sa začal učiť. Chcel som ju prekvapiť; za prvé peniaze som na Vianoce chcel dať opraviť hracie hodiny a darovať jej ich. *Pauza.* Hrali „Snehový valčík“, kým sa nepokazili.

Mlčanie. Adam plače.

ADAM Utiekol som z práce.

STRÝKO Nemusíš si nič vyčítať, Adam.

ADAM Majster vedel, že umiera, a nič mi nepovedal. Schválne.

1. BRATRANEC V tom má pravdu. Keby som nebol zašiel na stavbu a nepýtal sa, kde je, majster by ho nepustil skôr z práce.

ADAM Tá sviňa. To si zapamätá.

STRÝKO Len si zase narobíš problémy, Adam. Skús si zachovať chladnú hlavu.

Vstúpia 2. a 3. bratranec (dvojčatá).

DVOJČATÁ Prichádza Majster. Chce vyjadriť úprimnú sústrasť.

Klambiarsky majster nesie malý smútočný veniec, zelený, bez kvetov, holá stuha.

ADAM Ten mi sem nevkročí.

KLAMPIAR Máš pravdu, Adam. Chcel som sa ti ospravedlniť. Nebolo to odo mňa správne. Niekedy mám v hlave len obchody a na samozrejme, ľudské veci zabúdam.

ADAM Ten sa rovno môže zas pobrať.

KLAMPIAR Adam, prijmi, prosím, moju úprimnú sústrasť. *K Strýkovi.* Geist, úprimnú sústrasť k úmrtiu tvojej sestry. *K Tete.* Anna -

TETA Pánboh ti to zaplať, a to, čo robíš pre Adama, takisto, nech to pri tejto vhodnej príležitosti spomeniem.

ADAM A to už prečo. Vari si to vyžaduje mimoriadnu vďačnosť, keď niekto zamestná žiaka z pomocnej.